

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 13.09.2022

§ 100

Valtuustoaloite: Oppimisen tuen tehostamisen toimenpiteet

3559/00.01.01.03/2022

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

opetuksen palvelupäällikkö, Johanna Strömberg, p. 044 4163159

vastaava rehtori, Matti Saarela, p. 044 4163336

vastaava rehtori, Kirsikka Saresma, p. 044 4826409

Päätös

Lautakunta jätti asian käsittelemättä esittelijän peruutettua päätösehdotuksen

Esittelijä

Sivistysjohtaja Granqvist Tiina

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää antaa vastauksenaan perusteluosassa, että oppimisen tuen tehostamisen toimenpiteitä toteutetaan lausunnossa esille tuotujen toimien mukaisesti.

Käsittely

Asian käsittelyn kuluessa esittelijä peruutti päätösehdotuksensa.

Perusteluosa

Valtuutettu Elisa Lientolan ja 16 muun valtuutetun valtuustoaloite oppimisen tuen tehostamisen toimenpiteistä 13.6.2022:

”Perheiden ja opettajien kokemuksen sekä valtakunnallisten selvitysten mukaan oppimisen tuki ei toimi eikä tukea saa tarpeen mukaan.

Jokaisella lapsella on oikeus saada opetusta saavuttaakseen opetussuunnitelman tavoitteet ja perusopetuksen jälkeisen opiskelun valmiudet. Perusopetuslain muutos toi tullessaan oppimisen tuen uudistuksen, jonka lähtökohtana on, että oppimisen tuki tarjotaan lapsen tarpeen mukaan joustavasti ja ennalta ehkäisevästi oppilaan lähiyhteisössä.

Kolmiportaisen oppimisen tuen koko toimeenpanon ja toteuttamisen ajan tuen toteuttamista on kuitenkin lapsen yksilöllisen tarpeen sijaan ohjannut olemassa olevat resurssit ja niiden niukkuus ja toimintakulttuuri. Samaan aikaan tukeen liittyvät pedagogiset asiakirjat kuormittavat opettajia kohtuuttomasti ilman että niillä koetaan olevan merkitystä tuen toteuttamisessa. Valtakunnallisesti on kuitenkin tunnistettavissa toimenpiteitä, joilla olemassa oleviakin resursseja saadaan paremmin lapsen tarpeen mukaiseen käyttöön ja ohjattua resursseja lapsen tarpeen mukaiseen, vaikuttavaan tukeen.

Oppimisen tuen tehostamiseksi ehdotamme, että Lahdessa varmistetaan kouluilla hyvien toimintamallien käyttö. Oppimisen tuen toiminnan kannalta tulee varmistaa, että:

- Kaupunki linjaa, ettei erityisopettajia käytetä luokanopettajien tai erityisluokanopettajien sijaistamiseen, vaan he keskittyvät tukea tarvitsevien oppilaiden oppimisen edistämiseen etupainotteisesti. Resurssiopettajia tulee olla riittävästi.
- Jokaisessa koulussa hyödynnetään lukujärjestysten palkitusta ja yhteisopettajuutta mahdollistamaan erityisopettajan osaamisen ja erityisopetuksen hyödyntäminen tehokkaimmin ja useampina tunteina viikossa.

- Opettajille järjestetään koulutusta oppimisentuesta, tuen eri muodoista ja apuvälineistä sekä tuen ihmisoikeusperustasta.
- Lainsäädäntö painottaa pedagogista arviota, mutta mahdollistaa lausuntojen käytön tukena ja ne on hyvä huomioida. Mutta oppimisen tuen päätöksen edellytyksenä ei voi pitää lääkärin tai psykologin lausuntoa, jos aikoja ei ole. Pitkä odotus lääkärille ei saa estää tuen oikea-aikaista toteutumista.
- Lomakkeita ja tietojärjestelmää kehitetään käyttäjälähtöiseksi ja tukemaan opettajaa prosessissa ja mahdollistamaan tiedon keruu tarpeesta, toteutumisesta ja vaikuttavuudesta tiedolla johtamisen tueksi, jotta resursseja voidaan suunnata vuositason lapsen tarpeenmukaisiin tukimuotoihin.
- Luodaan selkeä ohjeistus oppimisen tukeen liittyvistä oikeusturvakeinoista perheille sekä tiedotetaan paremmin perheitä lapsen oikeuksista sekä oppimisen tuesta.”

Lausunto valtuustoaloitteeseen:

Perusopetuslain 30§:n mukaan opetukseen osallistuvalla on oikeus saada riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Tuen tarpeen varhaiseksi havaitsemiseksi oppilaiden oppimisen edistymistä ja koulunkäynnin tilannetta tulee arvioida jatkuvasti. Ensimmäiseksi tarkastellaan koulussa käytössä olevia toimintatapoja, opetusjärjestelyjä ja oppimisympäristöjä sekä niiden soveltuvuutta oppilaalle. Tarkastelun pohjalta arvioidaan, voidaanko näitä muuttamalla toteuttaa oppilaalle aikaisempaa paremmin sopivia pedagogisia ratkaisuja. Arvioinnissa ja tuen

suunnittelussa hyödynnetään mahdollisten muiden arviointien tuloksia ja otetaan huomioon oppilaalle aiemmin annettu tuki.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2014) mukaan, tuki annetaan oppilaalle ensisijaisesti omassa opetusryhmässä ja koulussa erilaisin joustavin järjestelyin, ellei oppilaan etu tuen antamiseksi välttämättä edellytä oppilaan siirtämistä toiseen opetusryhmään tai kouluun. Erityisesti huolehditaan tuen jatkumisesta lapsen siirtyessä esiopetuksesta perusopetukseen, perusopetuksen sisällä sekä oppilaan siirtyessä perusopetuksesta toiselle asteelle.

Oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen arviointia, suunnittelua ja toteutusta tehdään kolmiportaisen tuen mukaisesti (yleinen, tehostettu, erityinen tuki). Tuki kasvaa asteittain, mikäli oppilas sitä tarvitsee ja vastaavasti vähenee, mikäli oppilaan katsotaan selviävän koulunkäynnistä vähemmällä tuella. Tuen arviointia, suunnittelua ja toteutusta tehdään moniammatillisessa yhteistyössä oppilaan ja huoltajan tai oppilaan laillisen edustajan kanssa.

Valtuustoaloitteessa tuodaan esille ehdotuksia, joilla varmistettaisiin Lahden peruskouluilla hyvien toimintamallien käyttö.

Ehdotus: Kaupunki linjaa, ettei erityisopettajia käytetä luokanopettajien tai erityisluokanopettajien sijaistamiseen, vaan he keskittyvät tukea tarvitsevien oppilaiden oppimisen edistämiseen etupainotteisesti. Resurssiopettajia tulee olla riittävästi.

Lahden perusopetuksessa lähtökohtana kaikessa sijaistarpeen arvioinnissa ja järjestämisessä on oppilaiden turvallisuuden ja oppimisen varmistaminen. Perusopetuksessa on yhteisesti linjattu, että erityisopettajat eivät sijaista poissaolevia opettajia. Mikäli koululla on ollut tilanne, jossa kelvollista sijaista ei ole saatu ja turvallisuuden varmistaminen

on sijaista edellyttänyt, on toisinaan jouduttu tilapäisesti ratkaisemaan tilanne koulun sisäisin järjestelyin.

Lahden kaupunki on hakenut ja saanut Opetus- ja kulttuuriministeriöltä valtionavustusta koulutuksellisen tasa-arvon toimiin. Tällä valtionavustuksella on voitu palkata lukuvuonna 2021-2022 esiopetukseen ja 1. luokalle koulujen toimintakulttuurin ja oppimisen tuen vahvistamiseen kuusi kokoaikaista erityisopettajaa. Onnistunutta toimintaa jatketaan lukuvuonna 2022-2023 siten, että esi- ja alkuopetuksen nivelvaiheen tuen järjestämisessä toimii 10 erityisopettajaa. Koulujen omavastuu kyseisen henkilöstön palkkakustannuksista on 20%. Lisäksi Lahden kaupunki on hakenut ja saanut Opetus- ja kulttuuriministeriöltä valtionavustusta Korona-ajasta koituneen oppimisvajeen paikkaamiseen. Saadulla valtionavustuksella on palkattu vuosien 2020-2022 aikana kuusi resurssiopettajaa antamaan tukea kohdennetusti niille oppilaille, jotka sitä ovat tarvinneet. Opetus- ja kulttuuriministeriö on avannut valtionavustushaun vuosille 2022-2024 Korona-ajasta koituneen oppimisvajeen paikkaamiseen. Lahden kaupunki tulee hakemaan avustusta hakuajan puitteissa. Avustusta voidaan käyttää varhaiskasvatukseen sekä esi- ja perusopetukseen mm. tukiopetuksen, osa-aikaisen erityisopetuksen ja oppilaanohjauksen järjestämiseen kohdentaen tukea niille oppilaille, joille Korona-ajasta on syntynyt oppimisvajetta tai koulupudokkuutta.

Ehdotus: Jokaisessa koulussa hyödynnetään lukujärjestysten palkitusta ja yhteisopettajuutta mahdollistamaan erityisopettajan osaamisen ja erityisopetuksen hyödyntäminen tehokkaimmin ja useampina tunteina viikossa.

Lahden perusopetuksessa on toteutettu yhteisopettajuuden ja joustavien ryhmittelyjen periaatetta opetussuunnitelman 2016 mukaisesti. Tuki

järjestetään oppilaita joustavasti ryhmitellen ja ryhmäkokoja muunnellen. Joustavat ryhmittelyt mahdollistavat yksilöllisten tarpeiden huomioimisen ja oppilaan edistymisen monipuolisen arvioinnin. Opettajat toteuttavat tuen järjestämisessä samanaikais- ja tiimiopettajuuden toimintatapoja. Tämä tukee pedagogisen asiantuntemuksen jakamista tuen järjestämiseksi oppilaiden tarpeet huomioiden. Oppilastuntemuksessa hyödynnetään myös huoltajien ja oppilashuoltohenkilöstön kanssa toteutettavaa yhteistyötä.

Ehdotus: Opettajille järjestetään koulutusta oppimisen tuesta, tuen eri muodoista ja apuvälineistä sekä tuen ihmisoikeusperustasta.

Lahden kaupunki tukee henkilöstön osaamista monin tavoin. Lahden perusopetuksessa jokaisella kolmella alueella toimii kaksi alueellista erityisopettajaa (AERO). Heidän tehtävänä on ohjata opettajia kolmiportaisen tuen pedagogisten asiakirjojen laadintaan ja erilaisten tuen muotojen monipuoliseen käyttämiseen kouluilla. Alueellisten erityisopettajien tehtävänä on myös antaa konsultaatiota opettajille ja koordinoita tukea tarvitsevan oppilaan tukitoimia. Konsultointi on vertaisoppimista kokeneemmalta kollegalta. Lisäksi Lahdessa on vaativan erityisen tuen AERO, joka koordinoi mm. oppilaiden ohjaamista oppilaalle sopivimpaan opetusryhmään. Vuonna 2021 työnsä aloitti myös nivelvaiheen AERO, jonka tehtävänä on tukea oppilaiden onnistunutta siirtymistä alakoulusta yläkouluihin.

Lahden perusopetuksen eri henkilöstöryhmille (luokanopettajat, aineenopettajat, koulunkäynnin ohjaajat, erityisopettajat, erityisluokanopettajat, oppilaanohjaajat) on järjestetty vuosittain koulutusta erilaisten oppijoiden kohtaamiseen ja tukemiseen. Lukuvuoden 2022-2023 koulutus on jo käynnistynyt: Vakituksille koulunkäynnin ohjaajille

järjestettiin 4.-5.8.2022 Nepsy- (neuropsykiatristen oireiden) valmennuskoulutusta, jonka tavoitteena oli tunnistaa erilaisten oppijoiden oppimishaasteet ja tukea heidän oppimistaan erilaisilla tavoilla. Kaikki yläkoulujen opettajat osallistuivat yhteiseen Veso- koulutuspäivään 9.8.2022 Salpausselän koululla, jossa teemana oli erilaisten oppilaiden kohtaaminen ja oppimispulmien huomioiminen oman opetuksen suunnittelussa. Syksyllä 2022 ollaan järjestämässä lisää Nepsy-valmennusta. Lisäksi oppilaanohjaajille järjestetään kohdennettua koulutusta oppilaan vahvuuksien ja nimeämisen tunnistamiseen.

Lahden perusopetus laatii lakisääteisesti kolmen vuoden välein tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman. Jokaisella koululla huolehditaan lukuvuosittain opetushenkilöstön perehdyttämisestä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteisiin ja ihmisoikeusperustaan.

Ehdotus: Lainsäädäntö painottaa pedagogista arviota, mutta mahdollistaa lausuntojen käytön tukena ja ne on hyvä huomioida. Mutta oppimisen tuen päätöksen edellytyksenä ei voi pitää lääkärin tai psykologin lausuntoa, jos aikoja ei ole. Pitkä odotus lääkärille ei saa estää tuen oikea-aikaista toteutumista.

Lahden perusopetuksessa toimitaan tuen arvioimisessa perusopetuksen lainsäädännön 16 a § ja 17§ mukaisesti. Oppilaan tarvitsema pedagoginen tuki arvioidaan pedagogisessa arviossa tai pedagogisessa selvityksessä riippuen siitä, millä tuen tasolla oppilas on (yleinen, tehostettu, erityinen tuki). Oppilaalle suunniteltu tuki kirjataan oppilaan oppimissuunnitelmaan tai HOJKSiin. Tuen vaiheen muutos ei edellytä lääkärin tai asiantuntijan lausuntoa. Oppilaan ja huoltajan kanssa tehdään yhteistyötä kaikilla tuen tasoilla.

Ehdotus: Lomakkeita ja tietojärjestelmää kehitetään käyttäjälähtöiseksi ja tukemaan opettajaa prosessissa ja mahdollistamaan tiedon keruu tarpeesta, toteutumisesta ja vaikuttavuudesta tiedolla johtamisen tueksi, jotta resursseja voidaan suunnata vuositason lapsen tarpeenmukaisiin tukimuotoihin.

Lahden perusopetuksessa alueelliset erityisopettajat (AERO) ohjaavat ja kouluttavat opettajia oppimisen tuen lomakkeiden ja asiakirjojen käyttöön. Tällä hetkellä Lahden perusopetuksessa on käytössä tietojärjestelmänä Priimus -ohjelma, jossa lomakkeita käytetään sähköisesti Wilman kautta. Alkaneen lukuvuoden 2022-2023 osalta tuen pedagogisia lomakkeita on päivitetty oppilaan osallisuus huomioiden. Oppilaan ja huoltajan näkökulmien kirjaamisen tärkeys on aikaisempaa paremmin huomioitu tiedonkeruun tarpeen ja oppilaan kuulluksi tulemisen osalta. Lomakkeita ja tietojärjestelmää kehitetään siten jatkuvasti käyttäjälähtöisemmäksi ja lapsen etu huomioiden.

Lahden perusopetuksessa kerätään vuosittain tietoa oppimisen tuesta. Tietoa on koottu tämän lausunnon liitteeseen. Oppilasmääriä ja tuen tarvetta hyödynnetään tiedolla johtamisessa suunniteltaessa henkilöstöresurssien käyttöä ja kohdentamista Lahden peruskouluihin ja alueille.

Ehdotus: Luodaan selkeä ohjeistus oppimisen tukeen liittyvistä oikeusturvakeinoista perheille sekä tiedotetaan paremmin perheitä lapsen oikeuksista sekä oppimisen tuesta.

Lahden peruskoulut kertovat ja antavat tietoa vuosittain oppimisen tuen käytänteistä vanhempainilloissa ja koulujensa verkkosivustoilla. Lahden kaupungin sivustolta löytyy myös tietoa oppimisen tuesta. Koulun henkilökunta kertoo myös, kehen viranomaiseen huoltaja voi, niin

halutessaan, olla yhteydessä saadakseen lisää tietoa. Lisäksi valtakunnallinen Lapsen oikeuksien päivää on osa koulujen lukuvuoden toiminnassa olevaa teemapäivää. Koulut tiedottavat koteja lukuvuoden aikana tapahtuvista teemapäivistään.

Mikäli oppilaalle laaditaan erityisen tuen päätös, kuullaan oppilasta ja huoltajaa ennen päätöksen laadintaa. Kuulemisessa koulun henkilökunta kertoo oppilaalle ja huoltajalle päätöksen tekoon sekä oppilaan ja huoltajan oikeuksiin liittyvistä asioista. Erityisen tuen päätöksen liitteenä lähetetään huoltajalle aina oikaisuvaatimusohje.

[Tukea koulun käyntiin - Lahti](#)

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Lautakunta: Kh

Kh: Kv

Kv: -

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Tiedoksi valmistelija

Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä 13.09.2022 § 100